

Pouk, ki navduši

Klavdija Mori
Prva osnovna šola
Slovenj Gradec
Mateja Mlakar
Mocis, Center za
izobraževanje odraslih

Branje s psičko Dono

Povzetek: Avtorici želiva v članku opozoriti na možnost uvajanja sproščenega in otroku zanimivega branja knjig ob navzočnosti psa. V članku sta navedena namen tega projekta in njegova izpeljava v praksi, vključno z analizo ugotovljenega. V želji, da se projekta loti še kdo v našem prostoru, sva opisali predlog inovativnega programa opismenjevanja za otroke z bralnimi težavami. Otroci, ki oklevajo in težko berejo na glas pred svojimi sovrstniki, po navadi nimajo teh zadržkov pred psom, saj ima pes v programu aktivno vlogo poslušalca, in ne sodnika. **Gljučne besede:** branje, pomoč, pes, disleksija.

Abstract: In the article the authors wish to draw attention to the possibility of relaxed and child-friendly reading activities in the company of a dog. The project's objective and its practical implementation, including an analysis of the findings, are described. This innovative programme of teaching literacy to pupils with reading difficulties is presented so it would become more widely-used in our country. Children who hesitate and are reluctant to read in front of their peers usually do not have such reservations regarding dogs, since the dog represents an active listener and not a judge. **Keywords:** reading, assistance, dog, dyslexia

Predlog inovativnega programa opismenjevanja

Mocis, center za izobraževanje odraslih v sodelovanju s I. OŠ Slovenj Gradec

Program Branje s psičko Dono temelji na razvijanju bralnih spretnosti otrok v šolah in drugih izobraževalnih ustanovah. V program so vključeni otroci, ki razvijajo ali utrjujejo svoje bralne spretnosti. Otroci z bralnimi težavami berejo zgodbe psu in pes je v tem primeru aktivni poslušalec. Otroci, ki oklevajo in težko berejo na glas pred svojimi sovrstniki, po navadi nimajo teh zadržkov pred psom, saj ima pes v programu aktivno vlogo poslušalca, in ne sodnika.

Program je namenjen otrokom:

- z bralnimi težavami,
- s težavami v procesu začetnega opismenjevanja,
- iz nespodbudnega domačega okolja,
- s tremo pred govornim nastopom ali glasnim branjem,
- z disleksijo ali/in govorno jezikovno motnjo,

- s šibko koncentracijo.

Cilji programa so:

- premagovanje treme, strahu ...,
- pridobivanje samozavesti in zaupanje vase,
- sproščeno branje, pripovedovanje in govorno nastopanje,
- lažje opismenjevanje,
- pomagati otroku pri branju,
- spoznavanje različnih tehnik pri premagovanju treme, zadržkov, ki jih imajo otroci pri branju,
- učenje sprejemanja različnosti,
- spoznavanje »pravljčnih bitij«,
- spoznavanje primerne otroške literature,
- vživljanje v druge vloge (učitelja, pripovedovalca pravljic),
- razvijanje empatije,
- razvijanje čustvenega stika z živim bitjem,
- razvijanje topline,
- omogočanje branje živemu bitju, ki je brezpogojno predan poslušanju pravljice, s tem pri otroku dosežemo dvig samozavesti,
- razvijanje samopodobe.

V programu sodelujejo:

PSIČKA DONA:

- aktivna udeleženka v programu (neformalni vodja),
- aktivna poslušalka.

UČITELJICA/UČITELJ:

- motivator za vključitev v program,
- povezovalac vezi med otrokom in lastnikom psa,
- opazovalec bralnega procesa pri otroku,
- spremljevalec napredka pri otroku.

LASTNICA PSIČKE DONE:

- je motivator za aktivno udeležbo psa, ki sodeluje z otrokom,
- povezovalka vezi med otrokom in psom,
- pripovedovalka zgodbe o psički Doni in njenem življenju,
- spremljevalka otrokovega napredka pri branju.

STARŠI:

- seznanitev s projektom in privolitev v sodelovanje,
- možnost posrednega spremljanja napredka svojih otrok,
- uzaveščanje o pomembnosti motivacije za branje,
- spoznavanje tehnik branja,
- vživljanje v vlogo otroka (igra vlog).

/Povzetek pripravila mag. Marjeta Vaupot v dogovoru z Matejo Mlakar, izvajalko projekta/

Projekt Mojca in Dona

Sem učiteljica razrednega pouka in poučujem v 1. vzgojno-izobraževalnem obdobju na Prvi osnovni šoli v Slovenj Gradcu. Na šoli opažamo, da je pri nas vsako leto več otrok, za katere se pozneje izkaže, da potrebujejo prilagojeno izvajanje programov osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo, ali pa gre za otroke, ki ob zgodnji pravilni obravnavi nadaljujejo in sledijo osnovnošolskemu programu, ob podpori sodelavcev in strokovnega kadra na šoli. Pomembno vlogo imamo učiteljice pri prepoznavanju individualnih razlik pri učencih in pri prepoznavanju učencev s posebnimi potrebami (tudi posebej nadarjenimi otroki). Dokazano je, da lahko z zgodnjo in učinkovito učno pomočjo veliko težav odpravimo ali vsaj omilimo. Učitelj mora imeti določene veščine, znanja, pedagoške pristope, da lahko uspešno dela z učenci, ki imajo

posebne potrebe. Pomembno je, da je odprt, pripravljen komunicirati, se izobraževati in nadgrajevati svoje znanje na tem področju. Ob tem je zelo pomembna podpora, ki nam jo daje šola. Pri nas na šoli imamo zelo dobre strokovne delavke, ki nam vedno priskočijo na pomoč. Svetujejo nam, kako naj delamo z učencem, ki ima določene primanjkljaje na posameznih področjih učenja, pomagajo pri diagnosticiranju učencev, svetujejo s konkretnimi napotki in pomagajo, kako s pomočjo učenčevih močnih področij dosegati zastavljene cilje. Zelo pomembno je, da učitelji vsakega učenca v razredu sprejmemo in mu skušamo pomagati, da se počuti varno in sprejeto v svoji skupini. Na šoli imamo kroženje, kar pomeni, da učiteljice spremljamo otroke tri leta, potem pa poučujemo eno leto v oddelku podaljšanega bivanja. V preteklem šolskem letu sem poučevala v oddelku podaljšanega bivanja in imela tudi dve uri individualne pomoči na teden. Eno uro na teden sem nudila pomoč deklici 3. razreda, ki je imela učne težave pri matematiki in začetnem opismenjevanju, predvsem pri branju. Izbirala sem različne metode in oblike dela in se trudila, da bi deklica čim bolj napredovala. Ugotovila sem, da je najbolj uživala ob branju s pomočjo različnih didaktičnih iger na računalniku. Najbolj ji je bila všeč spletna stran Župca (<http://www.zupca.net/>), na kateri sva največkrat brali zgodbe Medvedek in miška, včasih sva si prebrali tudi horoskop ali pa sva z Evo potovali po Sloveniji in spoznavali značilnosti krajev. Deklica je zelo uživala ob takšnem branju, pozabila je na tremo, in ker je imela smisel za humor, je bila najina najljubša zgodba Petelin na kotalkah. Pri individualnem delu sem uporabljala tudi interaktivno tablo. Iskala sem primerne zgodbe, ki jih je deklica lahko brala in potem z delom na interaktivni tabli preverjala njeno razumevanje. Najino sodelovanje je bilo uspešno, Mojca je zelo rada prihajala k meni, in čeprav je pri branju napredovala, sem imela občutek, da zmore še več. Nekega dne sva s prijateljico Matejo (zaposlena na Mocisu) klepetali o otrocih, ki imajo težave pri branju, in o tem, kako lahko terapevtski način branja psu to težavo omili. Spomnila sem se na učenko Mojco in odločila, da bom preizkusila tudi to. Seznanila sem ravnateljico gospo Zvonko Murko, ki je bila zelo navdušena nad idejo. Ponudila mi je vso podporo pri projektu in tako sva s prijateljico Matejo lahko začeli projekt. Seznanili

sva dekličine starše, razredničarko in še vse druge strokovne delavce na šoli. Začel se je projekt Mojca in Dona.

Branje s psičko Dono

Ideja tega projekta se mi je porodila, kot že rečeno, ob pogovoru s kolegico Klavdijo, ki mi je opisala težave 10-letne deklice – težave pri branju, še posebej glasno branje.

Sem velika ljubiteljica živali in pes je v našo družino prinesel smeh, veselje, skrb, odgovornost ..., skratka vse, kar človeka doleti tudi, ko dobi svoje otroke. Ker imam sina Gašperja, ki ima cerebralno paralizo, sem imela priložnost spoznati odnos, ki ga je naša psička vzpostavila z njim – drugačnim od nas. Živali premorejo izreden instinkt in sočutje, obenem pa so sposobne zaznati naše notranje počutje ob vsaki situaciji.

Mnogo prebranega na medmrežju mi je dalo misliti o pozitivnih učinkih sodelovanja otroka in psa tudi v učnih situacijah. Naša psička je socializirana in vzgojena v prijazno in potrpežljivo bitje, ki ima neverjetno rada otroke, saj je rasla prav ob njih. Ker delam v svojem poklicu z različno populacijo otrok in mi je v izziv poskusiti nekaj novega, sem se z veseljem lotila dela. Podporo sem dobila tudi v lastni organizaciji – Mocis, centru za izobraževanje odraslih, pri sodelavcih Ožbiju in Damjani ter direktorici Sonji Lakovšek, ki je idejo podprla in spremljala moje rezultate.

Od prvega srečanja z deklico in vse do konca projekta je preteklo dobro leto in pol.

Kaj vse sva v tem času počeli in kakšna so moja videnja?

Prvi obiski so bili namenjeni spoznavanju vseh vpletenih v projekt. Deklici je njena učiteljica predstavila idejo, da bi sodelovala v projektu in brala knjige po svoji izbiri psički, in ne ljudem. Veselila se je prvega srečanja in pozneje tudi vseh nadaljnjih. Z veseljem je hodila v knjižnico izbirat nove pravljice, ki jih je brala psički Doni. To je kazalo na dober začetek dela, saj je bila moja prva naloga doseči sprostitev ob branju in branje doživeti kot užitek in veselje, ne pa kot odpor in obveznost. To je bilo pri mojem delu ključnega pomena.

Sprva sem se držala dveh pravil – sproščeno urejen prostor za branje ter med branjem nikakršne-

ga poseganja ali popravljanja napak, ki jih deklica med branjem naredi – torej, v tišini spremljati dogajanje in omogočiti izkušnjo branja izključno ob psu.

Uredila sem sproščen prostor – na tla sem položila velik volnen tekač in velik vzglavnik, na katerega se je deklica naslonila, prostor pa je bil svetel in zračen.

Ko je deklica brala, sem opazovala njene odzive ob branju in ugotovila naslednje:

- ob daljšem besedilu je postala manj sproščena, in to se je kazalo tudi na večjo potrebo po stiku s psom /stiskanje dlake psa, beganje s pogledom po prostoru;
- ob prvih srečanjih in branju sem ugotovila, da besede, ki se ji zdijo pretežke, izpušča ali si izmisli svoje;
- če je bila zgodba daljša in deklici ni uspelo prebrati knjige do konca določenega časa, je postala nemirna;
- če ji je med branjem padla koncentracija, je opazovala psičko in se smejala njenim odzivom.

To me je pripeljalo do novih odločitev.

Kljub primernemu prostoru je bila deklica časovno omejena, kar je predstavljalo oviro pri zastavljenih ciljih. Zamenjava črk in izpuščanje besed pa mi je dalo misliti, da bi lahko šlo tudi za motnjo pri branju in s strokovnim kadrom sem želela to tudi preveriti.

Moje mnenje je bilo, da moram deklici dvigniti samozavest, kar ji bo omogočilo napredek tudi na drugih področjih. Branju nisva posvečali toliko pozornosti kot pogovorom, opisovanju in pripovedovanju dogodkov, in to se je pozneje izkazalo kot dekličino močno področje. Še toliko bolj pa je moja odločitev potrdilo dejstvo, da so pri deklici ugotovili netipično disleksijo.

Ob boljšem spoznavanju deklice in njenih močnih področjih sem prišla na idejo, da naj napiše svojo knjigo. S tem sem želela, da deklica doživi knjigo kot pozitiven izziv in sebi ter drugim dokaže, da zmore. To je bil zanjo pomemben korak pri pridobivanju samozavesti in nepopisno veselje ob razmišljanju, da je to izvedljivo.

Najina srečanja so potekala v sproščnem okolju – na sprehodih ali pri meni doma in niso bila vezana na čas. To nama je omogočilo, da sva v miru delali – deklica mi je pripovedovala svoje zgodbe, jaz pa sem to zapisovala. Ob prebiranju mojih

zapisov se je deklica sama odločala, kaj bo zapisala v knjigo. Vsako svojo besedilo je tudi likovno opremila in nastale so čudovite ilustracije.

Opravili sva le še naslednje:

- izdali sva knjigo z naslovom *Mojčine zgodbe* /financiranje je omogočil Mocis, center za izobraževanje odraslih/;
- določili datum in povabili vse udeležene v projektu na predstavitev knjige;
- izpeljali predstavitev knjige v prostorih knjižnice in nanjo povabili njene bližnje, strokovne delavce na šoli in deklčin razred.

Mnenje ob koncu projekta

Navajam prijateljico, ki se že vrsto let ukvarja s to problematiko, Simono Levč: »Otroci, ki imajo težave pri branju, se pogosto srečujejo s tremo, ko je treba neko besedilo glasno prebrati. Ure glasnega branja so zanje prava muka, saj samo čakajo, kdaj bodo govorno izpostavljeni, in upajo, da danes ne bodo prišli na vrsto .... Pojavi se strah pred branjem in trema pred javnim nastopanjem, lahko tudi izrazit odpor do branja, saj se takšnega otroka neprestano ocenjuje, preverja napredek. V tem programu pa ga poslušča pes, ki mu daje le toplino in občutek varnosti. Tako se otrok – slab bralec prvič sprosti in bere nekemu – živemu bitju brez zavor. Če ne gre za večje motnje branja, se lahko pri otroku na tak način branje izboljša. Ob motnjah branja, kot je disleksija ..., pa je glavni cilj, da otrok izgubi strah in odpor do branja. V tem primeru je bil cilj vsekakor dosežen ...«
Sama menim, da je sproščenost bistvenega pomena pri javnem izpostavljanju, tako na odrih,

pred razredom kot v situacijah, ko je treba nekaj povedati. Otroci, ki imajo s tem slabo izkušnjo, potrebujejo veliko truda in napora, da se je znebijo. Pes je v tem primeru čudovito bitje, ki s svojo navzočnostjo vzbudi sproščenost v prostoru, ob dotiku mehke pa otrok doživlja ugodje, ki sprosti napetost mišic v telesu. V tem stanju otrok veliko bolje razmišlja in se spoprijema z dano situacijo.

V tujini je veliko primerov dobre prakse pri sodelovanju otrok z raznovrstnimi težavami in psihi ali v razredih, kjer je pes navzoč ves čas pouka ali v knjižnicah, kjer prakticirajo branje s psom v določenih dnevih.

Navajam primer takšnega branja s psom po povzetku sodelavke Marjete Vaupot:

Primer dobre prakse Branje z ROVERJEM

Študija iz leta 2002, ki jo je naredila Karen Allen, PhD, raziskovalka na Državni univerzi New York v Buffalu, je pokazala, da se ljudem, ko glasno berejo psu, zniža krvni tlak, kar je povezano tudi z nižjo frekvenco srca, to pa vpliva na sproščenost. Otroci, ki so vključeni v program Branje z Roverjem, lahko berejo sproščeno, saj nimajo občutka, da jim je nerodno, ko napačno izgovorijo ali preberejo besedo ali ko ne razumejo natančnega pomena stavkov. Pes tudi ne ocenjuje njihovega branja.

Na osnovni šoli Woodmoor se kažejo odlični rezultati pri programu Beremo z Roverjem. Otroci so bolj navdušeni nad obravnavo, ker je branje psu bolj zabavno. Otroci, ki so stari od 7 do 12 let, so se večinoma vključili v program obravnave sredi šolskega leta samostojno ali pa so bili vključeni v program zaradi bralnih težav oz. težav s pomanjkanjem samozavesti.

Poleg lažje obravnave so učitelji omenili tudi naslednje prednosti programa:

- zmanjšano odsotnost v šoli,
- povečanje samozavesti in samospoštovanja,
- zaupanje vase,
- vključitev tudi v druge dejavnosti na šoli,
- izboljšanje higienskih navad,
- spoštljiv odnos do živali,
- glasno branje v razredu,
- povečan interes in želja po branju.

Za konec

Naj bo ta prispevek v izziv vsem, ki želite pomagati na konkreten način, v praksi in želji, da bo nekdo z vašo pomočjo pridobil tisto pozitivno videnje sebe, ki mu bo omogočilo osebnostno rast v prihodnje in ki mu bo ta izkušnja v življenju dala videnje, da zmore. Kaj je lepšega kot to. ■

Melisa Borovnik 4. r.
Mentorica: Vesna Čuček

